

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 141)

İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyon Raporları (1/398)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG101-324/04043

13.5.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 22.4.1992 tarihinde kararlaştırılan "İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

GEREKÇE

İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşme, Uluslararası Çalışma Konferansının 2 Haziran 1972 tarihinde Cenevre'de yapılan 56 ncı toplantısında kabul edilmiştir. Sözleşme, 1 Ocak 1991 tarihine kadar ILO üyesi 44 ülke tarafından onaylanmış bulunmaktadır. Sözleşmeye, Avrupa Topluluğunun Belçika dışındaki diğer 11 üyesi de taraf olmuşlardır.

Sözleşme, ulusal hukuk düzeninde ya da uygulamada işçi temsilcisi olarak kabul edilenlerin, bu statüleri nedeniyle işten çıkarılma da dahil olmak üzere önyargılı davranışlara karşı etkin bir biçimde korunmalarını öngörmektedir. Temsilcilerin bu korumadan yararlanabilmeleri, yürürlükteki yasalara, toplu sözleşmelere ya da üzerinde mutabakat sağlanmış düzenlemelere uygun davranmaları koşuluna bağlanmıştır. Sözleşme ayrıca, temsilcilerin görevlerini zamanında ve etkin olarak yapabilmelerini sağlamak amacıyla, işyerinde önlemler alınmasını öngörmektedir. Bu önlemler alınırken, işletmenin kapasitesi, büyüklüğü ve gereksinimleri ile ülkenin endüstriyel ilişkiler sisteminin özellikleri göz önünde bulundurulacaktır.

Sözleşme, taraf olan ülkelere, uygulamalarını ulusal mevzuat, toplu sözleşme ya da ulusal uygulamalara uygun diğer herhangi bir yoldan yapabilme olanağı da vermektedir.

Sözleşme, içeriği dolayısıyla İnsan Hakları Evrensel Bildirisi yanında ülkemizin de taraf olduğu İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Avrupa Sözleşmesi (Madde 5 "genel") ve Avrupa Sosyal Şartı (Madde 5 "genel") ile de paraleldir.

Diğer yandan, Sözleşme, onaylanmaları için girişimde bulunulmuş olan sendikalar özgürlükler konusundaki 87 ve 151 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmeleri ile 1951 yılında onayladığımız 98 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin de bir tamamlayıcısı durumundadır. Sözleşme, 2821 sayılı Sendikalar Kanunu ile uyum içerisinde olduğu gibi, öngördüğü kolaylıklar ve benzeri hususların yasal düzenlemelere gerek kalmadan toplu sözleşmeler ile sağlanmasına da olanak tanımaktadır.

Kaldı ki, Avrupa Topluluğunun, biri dışındaki tüm üyelerince onaylanmış bulunan bu Sözleşmenin ülkemizde de onaylanması, tam üyelik başvurusunda bulunduğumuz AT'ye Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planının hedeflediği biçimde uyum sağlanması bakımından da ayrı bir önem taşımaktadır.

Sayılan nedenlerden ötürü, İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşmenin onaylanması uygun ve yararlı bulunmuştur. Tasarı, bu amaçla hazırlanmıştır.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu
Esas No. : 1/398
Karar No. : 8

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca Komisyonumuza havale edilen "İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun, 25.2.1992 tarihli 9 uncu birleşiminde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Mehmet Moğultay Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Temsilcilerinin katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Sözleşme, ulusal hukuk düzeninde ya da uygulamada işçi temsilcisi olarak kabul edilenlerin, bu statüleri nedeniyle işten çıkarılma da dahil olmak üzere önyargılı davranışlara karşı etkin bir biçimde korunmalarını öngörmektedir.

Sözleşme, içeriği dolayısı ile İnsan Hakları Evrensel Bildirisi yanında ülkemizin de taraf olduğu İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Avrupa Sözleşmesi (Madde 5 "genel") ve Avrupa Sosyal Şartı (Madde 5 "genel") ile de paraleldir. Sözleşme Komisyonumuzca benimsenmiş ve maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Dışişleri Komisyonuna gönderilmek üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Ahmet Küçükkel
Elazığ
Kâtip
Süleyman Hatinoğlu
Artvin

Başkanvekili
Ali Uyar
Hatay
Üye
H. İbrahim Özsoy
Afyon

Üye
Emin Kul
İstanbul
Üye
Muzaffer Arıkan
Mardin
Üye
İbrahim Arısoy
Niğde
Üye
A. Fevzi İnceöz
Tokat

Üye
M. Kâzım Dinç
Kocaeli
Üye
Güler İleri
Tokat
Üye
Cemal Alişan
Samsun
Üye
Kemalettin Gökteş
Trabzon

Üye
Ender Karagül
Uşak

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/398

Karar No. : 43

1.7.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 1.7.1992 Tarihli 11 inci Birleşiminde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı ve Dışışleri Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Ulusal hukuk düzeninde veya uygulamada işçi temsilcisi olarak kabul edilenlerin, bu statüleri nedeniyle işten çıkarma da dahil olmak üzere önyargılı davranışlara karşı etkin biçimde korunmalarını öngören Sözleşme Komisyonumuzca uygun görülerek Tasarı aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca Komisyonumuzca, İnsan Hakları konusunda önemli bir adım teşkil eden Anlaşma Tasarısının İttüzüğün 53 üncü maddesi uyarınca öncelikle görüşülmesine karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan

Ali Dinçer

Ankara

Kâtip

Abdullatif Şener

Sivas

Üye

Hüsameddin Örüç

Bursa

Üye

Arslan Adnan Türkoğlu

Çorum

Üye

Mustafa Doğan

Gaziantep

Başkanvekili

Fethi Akkoç

Bursa

İmzada bulunamadı

Üye

Kâmrân İnan

Bitlis

Üye

İsmail Coşar

Çankırı

Üye

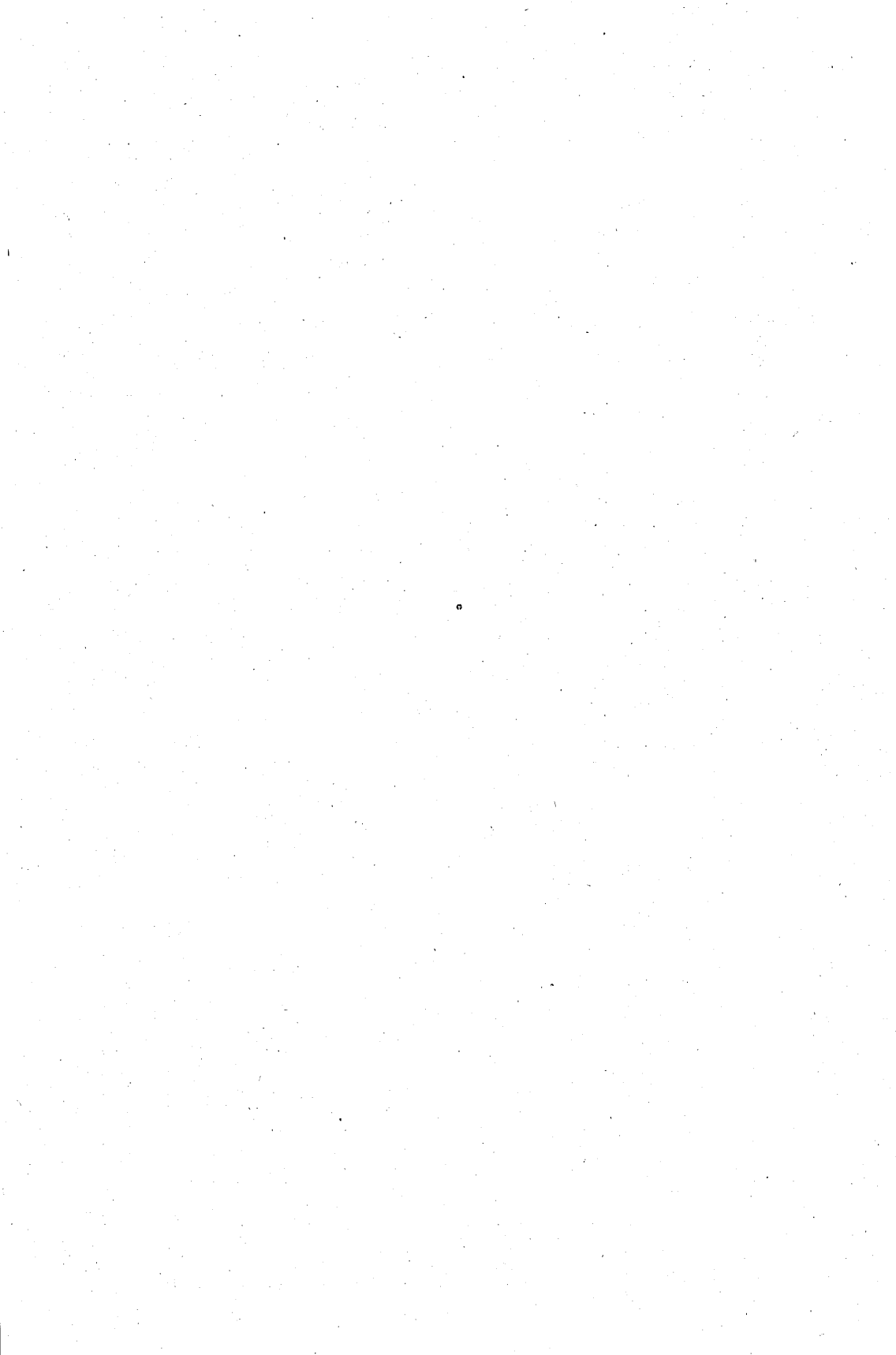
Cemal Özbilen

Kırklareli

Üye

Halil Başol

Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1971 yılında Cenevre'de toplanan 56 ncı Konferansında kabul edilen "İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşme'nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. Demirel

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

Prof. E. İnönü

Devlet Bakanı V.

Ş. Ercan

Devlet Bakanı

İ. Téz

Devlet Bakanı

Prof. T. Akyol

Devlet Bakanı

O. Kilercioğlu

Devlet Bakanı

Ö. Barutçu

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

M. Batallı

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

K. Toptan

Sağlık Bakanı Y.

V. Tanır

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

N. Cevheri

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı Y.

M. Moğultay

Orman Bakanı

V. Tanır

Devlet Bakanı

C. Çağlar

Devlet Bakanı

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

A. Gönen

Devlet Bakanı

G. Ergenekon

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

Ş. Ercan

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

İ. Sezgin

Maliye ve Gümrük Bakanı

S. Oral

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Prof. O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

Y. Topçu

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

E. Faralyalı

Turizm Bakanı

Prof. A. Ateş

Çevre Bakanı

B. D. Akyürek

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İŞLETMELERDE İŞÇİ TEMSİLCİLERİNİN KORUNMASI VE ONLARA SAĞLANACAK KOLAYLIKLAR HAKKINDA 135 SAYILI SÖZLEŞME

Uluslararası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı;

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunca 2 Haziran 1971 tarihinde Cenevre'de toplanmaya çağırılmış ve düzenlediği 56 ncı oturumunda,

İstihdam konusunda sendika özgürlüğüne zarar vermeye yönelik her türlü ayırıcılık eylemlerine karşı işçileri koruyan örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkına İlişkin sözleşme (1949) hükümlerini not ederek,

İşçi temsilcileri ile ilgili olarak ek hükümler kabul etmenin gerekliliğini dikkate alarak, Oturumun gündeminde 5 inci maddeyi teşkil eden İşletmelerde işçi temsilcilerinin korunması ve onlara sağlanacak kolaylıklara ilişkin çeşitli önerilerin kabulüne karar verdikten sonra,

Bu önerilerin uluslararası bir Sözleşme şeklini almasına karar vererek,

Aşağıda İŞÇİ TEMSİLCİLERİ HAKKINDA SÖZLEŞME olarak adlandırılacak olan bu Sözleşmeyi, 1971 yılı Haziran ayının bu 23 üncü gününde kabul etmiştir:

Madde 1

İşletmelerdeki işçi temsilcileri, kanunlara, toplu sözleşmelere veya yürürlükteki sözleşmelere dayalı diğer düzenlemelere uygun hareket etmeleri koşulu ile, işten çıkarma dahil kendilerine zarar verebilecek ve işçi temsilcisi sıfatını taşımalarından veya bu sıfatla faaliyetlerde bulunmalarından, sendika üyesi olmalarından veya sendika faaliyetlerine katılmalarından ileri gelecek her nevi işleme karşı etkili bir korumadan yararlanırlar.

Madde 2

1. İşletmelerde işçi temsilcilerine görevlerini hızlı ve etkili biçimde yapmalarına imkân verecek uygun kolaylıklar sağlanır.
2. Bu hususta, ülkenin endüstriyel ilişkiler sisteminin özellikleri ile ilgili işletmenin ihtiyaçları, büyüklüğü ve olanakları göz önünde bulundurulur.
3. Bu tür kolaylıkların sağlanması, ilgili işletmenin etkin faaliyetini engellemeyecektir.

Madde 3

Bu Sözleşmenin uygulanmasında, "İşçi temsilcileri" deyimi, ulusal mevzuat ve uygulama ışığında:

- a) Ya sendika temsilcileri, şöyle ki, sendikalarca veya bu tür kuruluşların üyelerince seçilen veya atanan temsilciler;
- b) Ya da seçimle gelen temsilciler, şöyle ki; ulusal mevzuat veya toplu sözleşme hükümlerine göre işletmenin işçileri tarafından serbestçe seçilen ve ilgili ülkede sendikalara tanınan özel ayrıcalıklı faaliyetleri içermeyen görevlere sahip temsilciler, anlamına gelir.

Madde 4

Ulusal mevzuat, toplu sözleşme, hakem kararları veya mahkeme kararları, bu Sözleşmede sözü edilen kolaylıkları ve korunmaya hak kazanacak işçi temsilcileri tipini veya tiplerini belirleyebilir.

Madde 5

Aynı işletmede hem sendika temsilcilerinin ve hem de seçilmiş temsilcilerin bulunduğu hal-lerde, eğer gerekiyorsa, seçilmiş temsilcilerin bulunmasının ilgili sendikaların veya temsilcileri-nin durumunu zayıflatacak şekilde kullanılmaması ve ilgili bütün konularda seçilmiş temsilci-lerle, ilgili sendikalar ve onların temsilcileri arasında işbirliğini teşvik için önlemler alınacaktır.

Madde 6

Bu Sözleşmenin uygulanması, ulusal mevzuat veya toplu sözleşmelerle veya ulusal uygula-maya uygun diğer herhangi bir yöntemle sağlanabilecektir.

Madde 7

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gön-derilir ve onun tarafından kaydedilir.

Madde 8

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından kaydedilmiş olan Ulus-lararası Çalışma Örgütü Üyelerini bağlar.
2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgesi Genel Müdür tarafından kaydedildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.
3. Daha sonra bu Sözleşme, onu onayan her üye için, onama belgesi kaydedildiği tarih-ten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 9

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün kaydedeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, kayıt tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olur.
2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da onu, bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık süre-nin bitiminden itibaren bir yıl süresince bu madde gereğince feshetmek seçeneğini kullanma-yan her üye yeniden on yıllık bir süre için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddenin içerdiği koşullar içinde feshedebilir.

Madde 10

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, örgüt üyeleri tarafından kendisine bildi-rilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslararası Çalışma Örgütünün bütün üyeleri-ne duyurur.
2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildi-ğini örgüt üyelerine duyururken bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üye-lerinin dikkatini çeker.

Madde 11

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 12

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü zaman bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine alınması gereği hakkında karar verir.

Madde 13

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksine öngörmediği takdirde:

a) Değiştirici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu yukarıdaki 16 ncı madde dikkate alınmaksızın ve değiştirici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Değiştirici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da Değiştirici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, herhalde şimdiki şekil ve içeriğiyle geçerli olmakta devam eder.

Madde 14

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri ayın şekilde geçerlidir.

